

SENTÈNCIA

En nom del Poble Andorrà.-

A la vila d'Andorra la Vella, a 14 de febrer de 2008

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del M I. Sr. Jean Louis VUILLEMIN, i els magistrats M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY i M.I. Sra. Eulàlia AMAT LLARI, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- En data 3 de novembre del 2006 la representació processal de les Sres. L.E.B. i E.E.B. i del Sr. J.T.E. va formular demanda contra la Sra. R.R.A. argumentant que la difunta Sra. M.B.C., mare i tia respectivament dels demandants, era propietària de la meitat dels béns que havia posseït a Andorra el seu espòs, el difunt Sr. J.E.M., i usufructuària dels béns restants, mentre que la nua propietat d'aquests pertanyia als seus fills, el difunt Sr. J.E.M., i en el seu lloc els seus hereus, i les Sres. L.E.B. i E.E.B.. Atès que la Sra. M.B.C. havia mort nomenant en el seu testament al Sr. J.T.E. marmessor comptador partidori de l'herència, sol·licitaven que es condemnés a la demandada, que era viuda del Sr. J.E.M. i administradora del patrimoni de la família a Andorra, a:

- a) fer entrega de la comptabilitat i comptes d'explotació del "Apart-Hotel-C." des del mes d'abril de l'any 2003,
- b) fer entrega a la seva mandant de tota la documentació referent a contractes amb l'Administració, Censos, Bancs i serveis relatius al dit "Apart-Hotel",
- c) fer-li entrega de tots els documents relatius als ingressos i/o càrrecs realitzats als comptes conjunts amb la Sra. M.B.C.,
- d) realitzar pel seu compte i càrrec una auditoria del negoci "Apart-Hotel C." al Pas de la Casa,
- e) abstenir-se de disposar, administrar i explotar de cap forma el citat negoci sense autorització expressa de tots

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

els seus legítims co-propietaris i f) satisfer la totalitat de les costes judicials.

II.- La representació processal de la Sra. R.R.A. va contestar a la demanda en data 24 de novembre del 2006 argumentant que, si bé l'edifici en el què es trobava l'Apart-Hotel "C." formava part del patrimoni del difunt Sr. J.E.M., no succeïa el mateix amb el negoci que es troba ubicat en ell, ja que aquest va ser fundat per la seva mandant i el seu difunt espòs i era fruit del seu treball, raó per la qual sol·licitava que es desestimés íntegrament la demanda formulada per l'adversa, condemnant als demandats al pagament de les costes judicials corresponents.

III.- Les parts van replicar i duplicar i posteriorment van presentar les seves conclusions defensant la seva versió dels fets i oposant-se a la de l'adversa.

IV.- En data 22 de juny del 2007 l'Hble. Tribunal de Batlles va dictar Sentència estimant en part la demanda formulada per la representació processal de les Sres. L.E.B. i E.E.B. i el Sr. J.T.E. contra la Sra. R.R.A., condemnant a la defenent a lliurar a la part agent la documentació acreditativa de les quantitats per ella percebudes en concepte de retribució per l'explotació del negoci "Aparthotel C." des del mes d'abril del 2003 fins a l'actualitat i sense fer especial imposició en matèria de costes processals.

V.- Contra l'esmentada Sentència formula recurs d'apel·lació la representació processal de les Sres. L.E.B. i E.E.B. i del Sr. J.T.E. i, pels arguments recollits a les seves conclusions, demana que s'acordi l'anul·lació dels Autes fins el moment probatori, ordenant la pràctica complerta de les proves proposades en la instància i no practicades, o subsidiàriament la pràctica en aquesta alçada de les proves no practicades, i en tot cas substituint la resolució recorreguda per altra ajustada a Dret en el sentit interessat per la seva mandant.

Ha actuat com a magistrat ponent la M.I. Sra. Eulàlia AMAT LLARI.

FONAMENTS DE DRET

I.- Com posa de relleu la Sentència d'instància, el nucli del litigi es troba en decidir si dins de el patrimoni hereditari del Sr. J.E.M. es trobava exclusivament l'immoble en el què està ubicat l'Apart-Hotel "C." o si també comprenia l'esmentat negoci. La Sentència que ara es recorre estima que sols l'immoble formava part de l'herència, mentre que la recurrent considera el contrari.

Com a primer greuge contra la Sentència d'instància argumenta la recurrent que l'Hble. Batlle va declarar impertinents per innecessàries determinades proves que ella havia sol·licitat a la instància i, entenent que aquestes proves devien imperiosament ser practicades per tal de resoldre amb justícia el litigi, va formular l'oportuna queixa. Per aquesta raó, demana que s'acordi l'anul·lació dels Autes fins al moment probatori, ordenant la pràctica complerta de les proves proposades en la instància i no practicades, o, subsidiàriament, la pràctica en aquesta alçada de les esmentades proves.

Pel que fa a la sol·licitud de que s'anul·lin els Autes fins el moment probatori, ordenant la pràctica complerta de les proves proposades en la instància i no practicades, aquesta Sala no pot donar lloc a aquesta sol·licitud, en primer lloc perquè, com posa de relleu l'Aute d'aquesta Sala de 17 de juliol del 2003, la denegació de la pràctica d'una o unes proves determinades és una decisió jurisdiccional legal que, en principi, no vulnera cap dret constitucional del sol·licitant i, en segon lloc, perquè, en cas que aquest Tribunal ho considerés procedent, seria possible ordenar la seva pràctica en aquesta alçada, solució molt més raonable encara que només fos per economia processal.

II.- En relació a la petició subsidiària de que es practiquin en aquesta alçada les proves proposades per la part demandant en el seu escrit de data 23 de febrer del 2007 i denegades per la Providència de 27 d'abril del mateix any (folis 191 i 260), coincidim amb l'Hble. Batlle en que és innecessària la pràctica de la confessió en judici de la Sra. R.R.A. i la testifical dels Srs. J.X.C. i J.D.P., ja que entenem que consten a les actuacions proves suficients per tal de resoldre el litigi que enfronta a les parts sense que l'escassa

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

utilitat d'aquesta prova justifiqui una nova dilació en el procediment.

Entenem igualment improcedent la pràctica de la prova tercera, documental privada, apartats c) punts 1 i 2 i d) punt 2 per les raons següents. La sol·licitud al "I.-M." de la fitxa d'obertura dels comptes corrents oberts a nom dels Srs. J.E.M. i M.B.C., individualment i conjuntament entre ells o amb altres persones la poden obtenir els demandants directament com a hereus dels seus titulars i com a marmessor de la Sra. M.B.C., sense que sigui precis l'auxili judicial i el mateix es pot dir de la titularitat de les parcel·les i béns immobles titulats a nom de la "Societat General d'Inversions" per compte dels esmentats senyors.

Pel que fa al requeriment fet per la part agent en el sentit que se li lliuri una còpia de la totalitat dels documents de liquidacions comptables, pagaments i distribució de beneficis relatius a l'explotació del negoci "Aparthotel C." des del 20 de desembre del 1990 fins aquest moment, aquesta petició ja es recull a l'apartat a) del suplico de la demanda, de tal manera que, en cas que aquesta Sala estimi que el negoci "Aparthotel C." formava part de l'herència del Sr. E.M., els demandants podrien veure atesa aquesta petició a partir de l'any 2003 i, en cas de desestimar-se el recurs, aquesta prova no tindria cap utilitat. El mateix es pot dir de la petició d'una pericial comptable, que coincideix amb el que es demana a l'apartat d) de l'esmentat petitum, raons totes elles que porten a desestimar aquesta petició.

III.- En relació al fons del litigi, al·lega la recurrent que, a diferència del que es decideix a la Sentència d'instància, dins del patrimoni dels consorts E.-B., pares i oncles respectivament dels demandants, es trobava el negoci "Aparthotel C." i aquest motiu del recurs s'ha d'estimar.

L'Hble. Batlle fonamenta el seu criteri d'excloure l'esmentat negoci del patrimoni dels Sr. J.E.M. en la interpretació del codicil atorgat per aquest senyor en data 17 de maig del 1989, en les manifestacions fetes per la Sra. M.B.C. davant de notari en data 8 de setembre del 2000 i en la carta manuscrita que la Sra. R.R.A. va

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

enviar a la Sra. B. i que consta al folis 36 a 39 de las actuaciones.

És cert que del codicil atorgat pel Sr. E. el dia 17 de maig del 2000 (foli 19) se'n poden extreure indicis de que dins de l'inventari del citat senyor que aquest recull es troba l'edifici en el què s'ubica l'aparthotel "C." i no el negoci en sí, especialment si parem esment en que en la valoració d'aquest aparthotel (foli 24) es tenen en compte els metres quadrats que corresponen a cada una de les plantes de l'immoble. No obstant, aquesta dada no exclou que també s'hi inclogués el negoci, entenent potser que era més difícil de valorar, ja que en l'inventari que conté aquest document es fa referència en relació a altres béns a "sotano en las parcelas 33 y 34" ocupats per una discoteca o "planta baja" de la parcel·la 33 ocupat com garatge ambulàncies, mentre que en l'apartat sisè fa referència al "Aparthotel C." "sito en el carrer de Bearn sobre las parcelas 33 y 34" sense dir que es tracta d'un edifici ocupat per un determinat negoci, sinó referint-se a ell com un tot unitari, de tal manera que, en tot cas la referència és ambigua.

IV.- No obstant, de les manifestacions de la Sra. B. (foli 166) es dedueix precisament el contrari del que ella manifesta i entén l'Hble. Batlle, és a dir, es donen suficients dades per pensar que el negoci "Aparthotel C." estava inclòs dins de l'herència del Sr. E. i que la seva esposa era usufructuària de l'immoble i del negoci.

En primer lloc, d'acord amb el testament del Sr. J.E.M. de data 9 de maig del 1989 (foli 61) i el codicil notarial tancat atorgat per ell el 16 de maig del 1989 (foli 19) i d'acord també amb la manifestació d'herència i adjudicació de llegats (foli 45), la Sra. M.B.C. era usufructuària de tots els béns de l'herència del seu marit, entre els que calia incloure l'edifici de l'aparthotel o l'edifici i el negoci Aparthotel "C.", mentre que els nus propietaris eren els seus tres fills (el difunt Sr. J.E.M., i per tant ara el seus hereus, en un 51% i les Sres. L.E.B. i E.E.B. en un 24,50% cada una), raó per la qual les declaracions de la Sra. B. davant de notari són en tot cas les d'un testimoni privilegiat, pel coneixement que podia tenir de la situació, però la seva condició d'usufructuària no li permet en cap cas decidir a qui corresponen uns béns que no li pertanyen.

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

En segon lloc, en les citades manifestacions la Sra. B. afirma que el dit negoci va ser des de la seva instal·lació per desig d'ella i del seu marit regentat pel seu fill fins a la seva defunció i posteriorment per la seva viuda, la Sra. R.R.A., i que li consta que tant el seu espòs com ella mateixa van considerar en el seu moment, i seguien considerant, que el negoci va pertànyer sempre exclusivament al seu fill, i actualment als seus hereus, ja que ell el va desenvolupar i regentar. No obstant, destaca que, per acord entre ella i la Sra. R.R.A., la declarant rebia una quantitat mensual igual a la que percebia la Sra. R.R.A. per l'explotació del negoci i a més la Sra. B. decidia la distribució dels beneficis nets que després d'això produís l'hotel. Atès aquest pacte, entenem que els drets de la Sra. B. no eren els que li correspondrien com a usufructuària de l'edifici, títol que li hagués permès arrendar-lo i rebre una renda per l'arrendament, sinó que suposaven que aquesta era titular de l'usdefruit de l'edifici i del negoci, i per això se li permetia disposar com volgués dels beneficis nets d'aquest darrer, rebent la Sra. R.R.A. exclusivament una remuneració per gestionar l'hotel, retribució que no es correspon amb els drets d'un propietari.

V.- Aquesta mateixa conclusió es deriva de la carta que la demandada va escriure a la Sra. B. (foli 36), que entenem que tampoc pot fonamentar la decisió presa per l'Hble. Batlle, sinó tot el contrari. Així, en l'esmentada carta la Sra. R.R.A. manifesta que envia a la seva sogra una relació de les despeses fixes de l'hotel, millores fetes aquell any i balanç de la temporada, que pel que sembla no havia enviat en aquell moment havent-li reclamat la Sra. B. telefònicament, informació que l'arrendatari d'un local a on es troba ubicat un negoci de la seva propietat no té perquè donar a l'arrendador. Afirma igualment que ella no porta la comptabilitat del negoci perquè les filles de la Sra. B. no pensin coses rares, ja que elles no saben les despeses que hi ha, cosa que tampoc importa a l'arrendador d'un immoble ni als seus nus propietaris. Afirma que posar a nom dels hereus les parcel·les i l'hotel suposarà també unes grans despeses, entenent per tant que terreny i negoci són un tot. Per últim, demana un augment de sou, cosa que tampoc concorda amb la consideració de la remitent de la carta com a propietària del negoci.

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

D'altra banda, el mateix Sr. J.E.M. en la carta dirigida a la M. en data 27 de desembre del 1986 (foli 182) afirmava que la titularitat del compte a nom de l'Aparthotel C., J.E.M., en la què el seu pare tenia firma, es devia a la seva condició de "Director de dicho Aparthotel y la propiedad de los fondos que existan en la misma pertence por entero a mis padres J.E.M. i M.B.C." declaracions que tampoc s'entenen si el Sr. E.B. era per desig dels seus pares propietari del negoci.

Per últim, no contradiuen aquest criteri ni el testament atorgat per la Sra. B. el 18 de juliol del 2003 (foli 30), ni el codicil que havia atorgat l'onze de desembre del 1995 (foli 140), ja que ni en un ni en l'altre disposa, com és lògic, d'un dret com és el d'usdefruit que s'extingeix amb la mort de l'usufructuari consolidant-se el seu contingut amb la nua propietat. Tampoc és obstacle per aquesta tesi l'acord signat entre el Sr. J.X., com titular administratiu del negoci, i la Sra. R.R.A. (foli 172), en el què aquell declara que aquesta és la seva propietària, ja que no correspon al citat senyor establir qui és el titular d'un determinat bé.

VI.- Considerant per tant que el negoci "Aparthotel C." és propietat dels hereus del Sr. J.E.M. en les proporcions i condicions establertes tant al testament com al codicil per ell atorgat, i havent-se extingit l'usdefruit que requeia sobre el mateix i del que era titular la Sra. M.B.C., procedeix estimar la demanda de les Sres. L.E.B. i E.E.B. i el Sr. J.T.E. amb la precisió respecte de l'apartat c) que aquesta documentació sols s'haurà de lliurar a partir de l'any 2003 moment en què, segons els demandants, la demandada no va rendir comptes de l'explotació del negoci, sense que la demandada hagi provat el contrari.

VII.- En estimar-se el recurs procedeix imposar les costes de la instància a la part demandada sense fer especial pronunciament respecte de les d'aquesta alçada en virtut del que disposa el Codi 7,51,5.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

La Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

ESTIMAR el recurs d'apel·lació interposat per la representació processal de les Sres. L.E.B. i E.E.B. i el Sr. J.T.E. contra la Sentència dictada en data 22 de juny del 2007 que REVOQUEM íntegrament, condemnant a la Sra. R.R.A. a fer entrega als demandants de la comptabilitat i comptes d'explotació del "Apart-Hotel-C." des del mes d'abril de l'any 2003, de tota la documentació referent a contractes amb l'Administració, Censos, Bancs i serveis relatius al dit "Apart-Hotel" i de tots els documents relatius als ingressos i/o càrrecs realitzats als comptes conjunts amb la Sra. M.B.C. a partir de l'any 2003, a realitzar pel seu compte i càrrec una auditoria del negoci "Apart-Hotel C." al Pas de la Casa i a abstenir-se de disposar, administrar i explotar de cap forma el citat negoci sense autorització expressa de tots els seus legítims co-propietaris, imposant les costes de la instància a la demandada i sense fer especial pronunciament respecte de les d'aquesta alçada.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a l'Hble. President de la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-